

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

POLAT ALBAY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/7970
Karar Tarihi : 22/3/2018

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
Recai AKYEL
Raportör Yrd. : Tuğba YILDIZ
Başvurucu : Polat ALBAY

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, idari işlemin iptali istemiyle açılan davanın süresinde açılmadığı gerekçesiyle reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 3/6/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir. Bakanlık görüşü, başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı bir beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
7. Başvurucu, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Genel Müdürlüğünde koruma ve güvenlik memuru olarak görev yapmaktayken 2005 yılında kurum içi yapılan "operatör (alt yazı operatörü)" alımı sınavında başarılı olmuş; operatör olarak atanmıştır.

8. Başvurucunun 1/7/2005 tarihinde Ankara TV Müdürlüğü, Prodüksiyon Kaynakları Müdürlüğü Operatör Alt Yazı Servisi operatör kadrosuna ataması yapılmıştır.

9. Başvurucu 22/2/2010 tarihli makam oluru ile Haber ve Spor Yayınları Dairesi Başkanlığında görevlendirilmiştir.

10. Başvurucu 25/2/2010 tarihinde anılan birimde çalışmaya başlamıştır. Bu birimde bir süre çalıştıktan sonra asıl kadrosunun operatör olduğu ancak görevlendirildiği yeni birimde alt yazı operatörü kadrosu üzerinden kendisine ödeme yapıldığı gerekçesiyle 12/7/2010 tarihli işlemle 25/2/2010 tarihinden geçerli olmak üzere yapılan fazla ödemeler kendisinden talep edilmiştir.

11. Başvurucu, belirtilen işlem hakkında Ankara İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde;

"a. 12/7/2010 tarihli işlemin iptaline,

b. Kadrosunun operatör (alt yazı) olarak düzeltilmesine,

c. Operatör (alt yazı) ile operatör kadroları arasında 2005 yılından bu yana oluşan maaş farklarının kendisine ödenmesine" karar verilmesi istemlerinde bulunmuştur.

12. Ankara 1. İdare Mahkemesi 2/3/2012 tarihli kararıyla davayı kısmen kabul, kısmen reddetmiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Davanın; davacının ücretinin, operatör kadrosu için belirlenen ücret üzerinden ödenmesine ilişkin kısmı ile 01.07.2005 tarihinden itibaren operatör (altyazı) ile operatör arasındaki ücret farkının yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi talebi yönünden;

Her ne kadar, 2005 yılında yapılan sınav altyazı operatörü alımı ise de, davacının operatör olarak atandığı, atandığı tarihte de buna karşı dava açmadığı, dolayısıyla, mevcut kadrosu üzerinden ödeme yapılması gerektiğinden, dava konusu işlemin bu kısmı yönünden hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Dava konusu işlemin; altyazı operatörü ile operatör kadrosu arasındaki ücret farklarının davacıdan tahsiline ilişkin kısmı yönünden;

Olayda, davacıya sehven altyazı operatörü kadrosu için belirlenen ücret grubundan ödeme yapıldığı tespit edilmiş ve davacıdan aradaki ücret farkı istenilmiş ise de;

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 günlü, E:1968/8, K:1973/14 sayılı kararında; idarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin geri alınmasının hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde mümkün olduğu, bu süre geçtikten sonra geri alınamayacağı esasa bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen İctihadı Birleştirme Kararının konusu her ne kadar hatalı terfi ve intibaktan doğan ödemelerin geri alınmasına ilişkin ise de, bu karar ile idari işlemlerin geri alınmasında uyulması gereken temel ilkeler ortaya konulmuş bulunduğundan, anılan kararın tüm hatalı ödemelerin geriye alınmasında da uygulanması gerektiği açıktır.

Olayda; yapılan ödemede, davacının sebep olduğu bir hata, hile, gerçek dışı beyan söz konusu olmadığından, fazla yapılmış olduğu iddia edilen ödemenin geri istenilmesinin hukuka aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; davanın, dava konusu işlemin ücret farklarının istirdadına ilişkin kısmı yönünden iptaline, sözleşme ücretinin yeniden belirlenmesine ilişkin kısmı ve 01.07.2005 tarihinden itibaren operatör (altyazı) ile operatör arasındaki ücret farkının yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemi yönlerinden ise davanın reddine..."

13. Başvurucunun davanın reddedilen kısmına ilişkin temyiz talebi, Danıştay Onbirinci Dairesinin 24/3/2014 tarihli kararıyla reddedilerek; anılan karar onanmıştır.

14. Anılan karar başvurucuya 5/5/2014 tarihinde tebliğ edilmiş olup başvurucu 3/6/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış... gündür.

2. Bu süreler;

a) İdari uyumsuzluklarda; yazılı bildirim yapıldığı,

(...)

Tarihi izleyen günden başlar.(...)"

16. 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi şöyledir:

"1. İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.

2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.

3. İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır."

17. 2577 sayılı Kanun'un 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal

ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler..."

B. Uluslararası Hukuk

1. İlgili Sözleşme

18. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan,... bir mahkeme tarafından ... görülmesini isteme hakkına sahiptir..."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının açık bir biçimde mahkeme veya yargı merciine erişim hakkından söz etmese de maddede kullanılan terimler bir bütün olarak dikkate alındığında mahkemeye erişim hakkını da garanti altına aldığı sonucuna ulaşıldığını belirtmiştir (*Golden/Birleşik Krallık*, B. No: 4451/70, 21/2/1975, §§ 28-36). AİHM'e göre mahkemeye erişim hakkı Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasında mündemictir. Bu çıkarsama, Sözleşmeciler devletlere yeni yükümlülük yükleyen genişletici bir yorum olmayıp 6. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinin lafzının Sözleşme'nin amaç ve hedefleri ile hukukun genel prensiplerinin gözetilerek birlikte okunmasına dayanmaktadır. Sonuç olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrası, herkesin medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili iddialarını mahkeme önüne getirme hakkına sahip olmasını kapsamaktadır (*Golden/Birleşik Krallık*, § 36).

20. AİHM; adil yargılanmanın bir unsurunu teşkil eden mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığını, doğası gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bu hakkın belli ölçüde sınırlanabileceğini kabul etmektedir. Ancak AİHM, bu sınırlamaların kişinin mahkemeye erişimini hakkın özünü zedeleyecek şekilde ve genişlikte hakkı kısıtlamaması ve zayıflatmaması gerektiğini ifade etmektedir. AİHM'e göre meşru bir amaç taşımayan ya da uygulanan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurmayan sınırlamalar Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasıyla uyumlu olmaz (*Sefer Yılmaz ve Meryem Yılmaz/Türkiye*, B. No: 611/12, 17/11/2015, § 59; *Eşim/Türkiye*, B. No: 59601/09, 17/9/2013, § 19; *Edificaciones March Gallego S.A./İspanya*, B. No: 28028/95, 19/2/1998, § 34).

21. AİHM, dava hakkını süre sınırına bağlayan iç hukuk hükümlerinin yorumlanmasının öncelikli olarak kamu otoritelerinin ve özellikle mahkemelerin görevi olduğunu belirtmekte; AİHM'in rolünün bu yorumun etkilerinin Sözleşme'yle uyumlu olup olmadığının tespitiyle sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Süre sınırı getiren kuralların uygun adalet yönetiminin güvence altına alınması amacına dayandığına işaret eden AİHM, bu kuralların veya bunların uygulanmasının ilgililerin ulaşılabilir başvuru yollarına müracaatlarını engelleyecek mahiyette olmaması gerektiğini değerlendirmektedir. AİHM, bu bağlamda her bir olayın somut başvuru yolunun özellikleri ışığında ve Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının amaç ve hedefleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmektedir (*Eşim/Türkiye*, § 20).

22. AİHM, bu ilkeler uyarınca mahkemelerin dava açılabilmesi için öngörülen yasal yükümlülükleri uygularken hem yargılama adaletinin zayıflamasına yol açacak düzeyde aşırı şekilcilikten hem de kanunlarda öngörülen usule ilişkin gereklilikleri abes hâle getirecek seviyede aşırı esneklikten kaçınması gerektiğini belirtmektedir. AİHM, kuralların belirlilik ve iyi adalet yönetimini sağlama amacına hizmet etme işlevlerini yitirmesi hâlinde ve davaların esasının yetkili mahkeme tarafından karara bağlanmasını önleyecek birtakım bariyerler oluşturma fonksiyonu görmesi durumunda mahkemeye erişim hakkının zedeleneyeceğini ifade etmektedir (*Eşim/Türkiye*, § 21).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Mahkemenin 22/3/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

24. Başvurucu, 2010 yılında çalıştığı birimin değiştirilmesi neticesinde yeni birimde "yanlış kadro üzerinden kendisine maaş ödemesi yapıldığı gerekçesiyle fazla ödediği iddia edilen maaş farkının kendisinden talep edilmesi" üzerine sınavda başarılı olan ve kendisiyle aynı listede yer alan diğer personelin alt yazı operatörü kadrosuna atanmasına karşın kendisinin operatör kadrosuna atamasının yapıldığını öğrendiğini iddia etmiştir. Başvurucu ilk ataması itibarıyla düzenlenen maaş bordroları dâhil kurum içi tüm resmî evraklarda unvanının alt yazı operatörü olarak belirtildiğini ifade etmiştir. Kendisinin idarenin yaptığı hatayı fark etme imkânının olmadığını vurgulayan başvurucu, anılan idari işlemin iptali istemiyle açtığı davanın sözleşme ücretinin yeniden belirlenmesi ve 1/7/2005 tarihinden itibaren alt yazı operatörü ile operatör arasındaki ücret farkının yasal faiziyle birlikte ödenmesi yönlerinden operatör olarak atandığı zaman açılması gerektiği gerekçesiyle reddedilmesinin hukuka aykırı olduğunu belirterek Anayasa'nın 2., 10. ve 36. maddelerinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

25. Bakanlık görüşünde, başvurucunun şikâyetlerinin karar hakkıyla ilgili olduğu belirtilerek buna ilişkin Anayasa Mahkemesi ve AİHM içtihadına yer verilmiştir. Başvurucunun hak ettiği kadrodan başka bir kadroya atanması şikâyetinin adil yargılanma hakkının alt görünümülerinden olan karar hakkı kapsamında irdelenmesi gerektiği vurgulanmış ve Mahkemece anılan istemin hüküm fıkrasında karşılanmamış olduğu ifade edilmiştir. Anılan şikâyetin dava konusu edilip edilmediği, dolayısıyla karar hakkının ihlal edilip edilmediğinin takdirinin Anayasa Mahkemesine ait olduğu belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

26. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

29. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AIHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (*Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.*, B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

30. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz (*Mohammed Aynosah*, B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

31. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyumsuzluğu mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğun etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini, kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka anlatımla mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamaların mahkemeye erişim hakkını ihlal edebileceğini ifade etmiştir (*Özkan Şen*, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

32. Somut olayda idari işlemin iptali istemiyle açılan davanın süresinde açılmadığı gerekçesiyle davanın reddedilmesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğu görülmektedir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

33. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

34. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

35. Bu sebeple müdahalenin somut başvuruya ilişkin olarak Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiş olan kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

36. Başvurucunun idari işlemin iptali istemiyle açtığı davanın süresi içinde açılmadığı gerekçesiyle reddedilmesine ilişkin Mahkeme kararının 2577 sayılı Kanun'un 7. ve 11. maddelerine dayandığı görülmektedir. Bu kapsamda somut olayda başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

37. Dava açmanın bir süreye bağlanmasının meşru amacının ne olduğu hususu benzer nitelikteki başvurularda Anayasa Mahkemesi tarafından müteaddit defa incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi bu incelemelerinde, idari işlem ya da eylemlere karşı açılacak davalarda süre koşulu öngörülmesinin en genel ifadesiyle idari istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amacı bulunduğuna işaret etmiştir (*Ayşe Yıldırım*, B. No: 2014/5, 25/10/2017, §§ 54, 55; *Fatma Altuner*, B. No: 2014/17714, 26/10/2017, §§ 48, 49; *Çölbeyi Lojistik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi*, B. No: 2014/12354, 9/11/2017, § 52).

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

38. Ölçülülük ilkesi "elverişlilik", "gereklilik" ve "orantılılık" olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. "Elverişlilik" öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, "gereklilik" ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılabileceğini mümkün olmamasını, "orantılılık" ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğ.leri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

39. Dava açma ya da kanun yollarına başvuru için belli sürelerin öngörülmesi, bu süreler dava açmayı imkânsızlaştırmadıkça -hukuki belirlilik ilkesinin gereği olarak- mahkemeye erişim hakkına aykırılık oluşturmaz. Ancak mevzuatta öngörülen süre kurallarının hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedenleriyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (*Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.*, § 38).

40. Dava açma süresinin işlemeye başladığı an, mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğü bağlamında büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda dava açma süresinin hak sahibinin henüz dava hakkının doğduğundan haberdar olmadığı ve somut koşullar çerçevesinde haberdar olduğunun kabulünü haklı kılan nedenlerin bulunmadığı bir dönemde işlemeye başlaması dava hakkının varlığını anlamsız kılacağından ölçülülük ilkesini zedeleyebilir (*Yaşar Çoban*, B. No: 2014/6673, 25/7/2017 § 65).

41. Öte yandan mahkemeler, dava açma süresi öngören kanun hükümlerini yorumlarken sınırlamanın istisna olduğu ilkesini gözeterek aşırı şekilcilikten kaçınılmalı ve yorum kurallarının imkân verdiği ölçüde davayı ayakta tutma yolunda bir yaklaşım benimsemelidir. Bununla birlikte mahkemelerin sürenin varlık sebebini anlamsız kılma pahasına yorum kurallarının sınırlarını zorlayarak kanunda öngörülen dava açma süresini bertaraf etmesi hukuki güvenlik ve istikrar ilkesinin zedelenmesine neden olabilir. Bu nedenle süreye ilişkin kanun hükümlerinin yorumunda hukuki güvenlik ve istikrar ilkesi ile mahkemeye erişim hakkı arasındaki hassas denge gözetilmelidir (*Yaşar Çoban*, § 66).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

42. Başvurucu;

i. "Kendisinin operatör kadrosunda görev yaptığı ve alt yazı operatörü kadrosunda görev yapan personel için belirlenen ücret üzerinden hatalı olarak kendisine ödeme yapıldığını tespit edildiği, dolayısıyla 25/2/2010 tarihinden geçerli olmak üzere sözleşme ücretinin yeniden belirlenmesi gerektiği"ne ilişkin işlem ile ücret farklarının alınmasına ilişkin işlemin iptali,

ii. 1/7/2005 tarihinden itibaren alt yazı operatörü ile operatör arasındaki ücret farkının yasal faiziyle birlikte ödenmesine ilişkin işlemin iptali,

iii. Kadrosunun operatör değil sınavı kazandığı alt yazı operatörü olarak düzeltilmesi istemiyle idare aleyhine iptal davası açtığını belirtmektedir.

43. İlk derece mahkemesi; sözleşme ücretinin yeniden belirlenmesi ile ücret farkının yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemlerinin -2005 yılında yapılan sınavın her ne kadar alt yazı operatörü alımı için yapılmış olsa da- başvurusunun operatör olarak atandığı, atandığı tarihte buna karşı dava açmadığı, dolayısıyla mevcut kadrosu üzerinden ödeme yapılması gerektiği gerekçesiyle reddine karar vermiştir.

44. Somut olayda başvuru, mesleğe atandığı tarihten itibaren maaş bordrosunda kadrosunun alt yazı operatörü olarak belirtildiğini, dolayısıyla fazla ödenen maaşın faiziyle iadesine ilişkin taleple asıl kadrosunun operatör olduğunu anladığını, dava açma süresinin de bu tarihten itibaren başlaması gerektiğini vurgulamıştır. Ancak derece mahkemesince uyuşmazlığın öğrenildiği tarih olarak başvurusunun operatör olarak atandığı tarih olan 23/6/2005 tarihi kabul edilmiş, atandığı tarihten itibaren idare mahkemelerinde genel dava açma süresi içinde davanın açılmadığı belirtilmiştir.

45. Dosya kapsamında sunulan bilgi ve belgelerin incelenmesinden alt yazı operatörü alımı sınavının ilanı üzerine başvurusunun sınava girdiği, sınavı kazananlar ve mülakatı geçenler listesinde başvurusunun isminin yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla başvurusunun mesleğe atandığı tarihte kadrosunun alt yazı operatörü olduğunu ve maaşını bu kadro üzerinden aldığını düşünmesi olağandır. Başvurusunun girdiği sınav, mesleğe atandığında alt yazı operatörü işini yaptığı ve maaş bordrosunun bu şekilde düzenlendiği düşünüldüğünde başvurucudan operatör kadrosuna atandığını fark etmesi ve maaşının yeniden belirlenmesi talebiyle dava açmasının beklenmesi ona orantısız bir külfet yüklemektedir.

46. İdarelerin iyi yönetim ilkesi gereğince hatalı işlemlerinin neticelerini herhangi bir başvuru olmaksızın resen düzeltmeleri beklenir. Bu gereklilik özellikle maaş, ek gösterge ödemeleri gibi süregelen etkiler doğuran ve gelecekte de ilgilisi üzerinde etki doğuracağı açık olan uygulamalar yönünden daha bariz bir şekilde ortaya

çıkılmaktadır. Bu itibarla ilgilinin ilk uygulama tarihi itibarıyla hatayı fark etmemesi ya da zamanında başvurumaması hatalı uygulamanın idare tarafından sürdürülmesini haklı hâle getirmez (*Remzi Altuntaş*, B. No: 2014/13905, 9/11/2017, § 58).

47. Bu bağlamda somut olayda Mahkemenin geleceğe yönelik, bir başka ifadeyle henüz doğmamış ve maddi âlemden etkisi görülmemiş maaş alacakları bakımından dava açma süresinin uygulanmasıyla ilgili yorumunun başvuruçunun dava açmasını aşırı derecede zorlaştıracak hatta imkânsız kılacak nitelikte katı bir yorum olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla somut olayda hatalı ödenen maaşının düzeltilmesi talebinin geleceğe yönelik olarak süresinde dava açılmadığı için operatör kadrosundan maaş alınmasına devam edilmesi gerekçesiyle reddedilmesi başvuruçuya aşırı bir külfet yüklediği gibi mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılmıştır.

48. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

49. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçunun lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

50. Başvuruçunun, yeniden yargılama ve tazminat talebinde bulunmuştur.

51. Başvuruda, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

52. Mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan ihlal kararının bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 1. İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

53. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 1. İdare Mahkemesine (E.2010/1560) GÖNDERİLMESİNE,

D. 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemedede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/3/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Recai AKYEL